

Друга сједница Грађанског форума посвећена економији БиХ

Друга сједница Грађанског форума одржана је јуче у резиденцији Високог представника, Волфганга Петрича, у Сарајеву. Тема је била економија Босне и Херцеговине. У току дискусије која је трајала преко три сата, сви учесници су изразили незадовољство са стањем економије у БиХ и разговарали су о начинима стварања климе погодне за пословање у овој земљи.

Дебата се водила око улоге државе БиХ у унапређењу економских активности, пореског система и убирања пореза, јединственог економског простора, проблема у процесу приватизације, потребе за регионалном економском интеграцијом и интеграцијом у Евопу, недоступности извора финансирања од чега пате многа предузећа, те о сивој економији.

Иако су учесници заступали различите ставове о томе како на најбољи начин треба рјешавати неке постојеће проблеме, сви су се сложили да се не чине довољни напори на унапређењу свеукупних економских услова. Такође су се сложили да је економски опоравак, појединачно гледано, најважније питање, које се мора рјешавати како би се створила политичка стабилност у земљи. “Већина људи овдје пати од болести национализма”, рекао је један од учесника. “Једини лијек за то јесте економски опоравак. Нажалост, изгледа да ми то не схватамо”.

Званице су били сљедећи пословни људи и економски експерти: Нихад Имамовић, генерални директор АСА Холдинг Сарајево, Јерко Иванковић, Лијановићи Широки Бријег, др. Радомир Маринковић, експерт за питања која се односе на ЕУ у пројекту ЕУ “Јединствен економски простор”, др. Жарко Папић, директор НВО “Независни хуманитарни биро”, Јасенка Перовић, генерални директор организације “Книттинг Тоgetхер Натионс” из Сарајева, Фуад Стрик, директор Цоца-Цоле

за БиХ, Алма Смаилбеговић, директор Универзал банке Сарајево и др. Драгољуб Стојанов, професор на Економском факултету у Сарајеву.

Присутни су такођер били и Џозеф Инграм, директор Канцеларије Свјетске банке за БиХ, Бруно де Шацен резидентни представник Међународног монетарног фонда (ММФ), први замјеник Високог представника Доналд Хејс, шеф Економског одјељења ОХР-а Данијел Бесон и остало особље ОХР-а.

Изразивши добродошлицу својим гостима, Високи представник је на почетку објаснио да је сврха Грађанског форума унапређење комуникације између грађанског друштва у БиХ и међународне заједнице. На првој сједници Грађанског форума која је одржана 11. октобра, учесници су се сложили да је једно од горућих питања стање економије у БиХ, и због тога је одлучио да другу сједницу посвети овој теми. Високи представник је рекао како међународна заједница, у духу развијања партнерства, жели да учи од домаћих економских експерата и пословних људи који имају лично искуство са проблемима које виде на пољу економије.

У току дебате која се отворила, сви учесници су изразили критике у односу на оквир унутар којег се одвија економска активност у БиХ. Навели су високе пореске стопе, комплексност и непојмљивост пореског система и чињеницу да се порези и царине не убиру на једнак и непристрасан начин, што представља поремећај тржишних услова. Један од учесника је издвојио примјер непојмљивости пореског система, наводећи порез од 0,18% на бруто плату, који се убире за потребе туристичке заједнице. “Увијек ћу радо да платим доприносе за здравствено и пензионо осигурање”, рекао је он. “Али се питам какав туризам то ми помажемо овим порезом?”

Учесници су се сложили да је сива економија, која износи отприлике 60% бруто домаћег производа (ГДП), резултат превеликих фискалних намета на предузећа и истовремено огромна препрека за законите активности и стране инвестиције у земљи. Навели су како органи власти морају снизити захјеве које упућују према предузећима у смислу пореза, царина и других доприноса, те да нове захтјеве морају реализовати на једнообразан начин.

“Тренутно још има фаворизованих предузећа која не морају плаћати, док друга морају”, рекао је један од учесника.

Гости су се такође жалили да многе одлуке које доносе владе и парламенти нису у додиру са реалношћу и нису примјениве на терену. “Теоретски, ми имамо јединствен економски простор”, рекао је један од учесника. “Али у стварности, порези, царине, акцизе па чак и доприноси зависе од општине у којој послујете”.

Разговарајући о процесу приватизације, учесници су изразили потребу за адекватнијом процјено. Према њима, многа предузећа која имају потенцијал не налазе купце због енормних дугова, који су углавном настали током рата. Сложили су се да је због лошег финансирања и непостојања колатералног осигурања за зајмове предузећима тешко доћи до капитала који им је потребан за реструктурирање. Међутим, такође су примјетили да је недоступност извора финансирања проблем који се веома лоше одражава на ново—основана предузећа.

Учесници Грађанског форума су такође у неколико наврата поновили како су функционалан судски систем и елиминација корупције неизбјежни елементи оквира који унапређује повољно пословно окружење.

У закључку дискусије, гости Високог представника су се сложили да је улога државе да успостави оквир у чијем контексту се може одвијати пословна активност, али да се саме владе не смију уплитати директно у пословну активност јер ће увијек настојати да остваре своје интересе. Умјесто тога потребно је успоставити независна регулаторна тијела на нивоу Државе. “Нама је потребна јака држава, али не планска економија”, рекао је један од учесника. “Држава мора да стимулише инвестиције и омогући оквир који је потребан за функционалну економију”.

На крају сједнице, Високи представник је рекао да је састанак био веома користан у смислу расвјетљавања улоге државе у процесу транзиције. Он је рекао да се већина проблема који су помињани рјешава, али да органи власти морају уложити више напора јер је темпо економских реформи

преспор. С позитивне стране, истакао је да у БиХ постоје успјешна предузећа, и мала и велика, и то показује да лична ангажованост и иницијатива могу превазићи проблеме, и да је у БиХ могуће пословати.

Високи представник је основао Грађански форум као неформалан али институционализован облик дијалога између међународне заједнице и интелектуалаца и представника грађанског друштва у Босни и Херцеговини. Он планира да предузме даље иницијативе на утврђивању политике у вези са неколицином приједлога датих на састанку. Наредна сједница Грађанског форума одржаће се следећег мјесеца у Бања Луци.